

Rezoluția Adunării Populare a Găgăuziei – Șor exploatează un vid legislativ

Rezoluția Adunării Populare a Găgăuziei este instrumentul prin care rețeaua Șor scoate cazul Guțul din cadrul penal și îl încadrează în cadrul politic pentru a mobiliza electoratul și delegitima justiția.

Andrei Curăraru, expert în politici publice
11 August 2025

Introducere

Pe 6 august 2025, Comratul a reacționat asimetric. La o zi după condamnarea Evgheniei Guțul la 7 ani de închisoare pentru finanțarea ilegală a Partidului Șor, Adunarea Populară a Găgăuziei (APG) și Comitetul Executiv au adoptat o rezoluție comună care nu doar contestă verdictul, ci îl declară nul politic: „Nu recunoaștem hotărârea instanței... împotriva poporului găgăuz”. În același document, Guțul este reconfirmată ca „lider legitim”, iar orice încercare de înlăturare este etichetată „atac la autonomie”.

Această mișcare nu este o reacție pripită, ci o strategie calculată. În loc să se apere în instanță, rețeaua Șor mută conflictul din zona penală, unde există probe privind cca 40 milioane lei aduși din Rusia, proteste plătite la tarife fixe per participant și nouă curse fulger într-o singură zi, în zona politică și constituțională. Cadrul discuției se schimbă: de la „bani murdari” la „drepturi politice încălcate”. *Acolo mobilizarea identitară și electorală este mai ușoară.*

Cadrul legal și limitele competențelor

Legea 344/1994 privind statutul special al Găgăuziei (art. 12) și Constituția Republicii Moldova (art. 111) stabilesc clar competențele APG: educație, cultură, buget local, poliție comunitară. Justiția penală aparține nivelului central. Codul de procedură penală prevede că sentințele instanțelor se contestă doar prin apel și recurs, nu prin acte ale autorităților locale.

Rezoluția APG intră în conflict direct cu practica Curții Constituționale a Republicii Moldova, care a stabilit constant că autoritățile locale sau autonome nu pot interveni în competențele puterii judecătorești.

Un prim precedent-cheie este Hotărârea CC nr. 4 din 22 aprilie 1999. Curtea a reținut că autonomia Găgăuziei nu are competența de a legifera sau de a adopta acte normative în domenii rezervate exclusiv Parlamentului și autorităților centrale, cum este justiția penală. Curtea a subliniat separația puterilor și imposibilitatea ca o entitate locală să invalideze sau să suspende aplicarea unei hotărâri judecătorești.

Mai recent, Hotărârea CC nr. 14 din 5 iunie 2014 a confirmat că autonomia se exercită „în limitele stabilite de Constituție” și că actele sale nu pot contraveni legislației naționale. Curtea a avertizat că depășirea acestor limite atrage nulitatea actelor și poate justifica intervenția autorităților centrale pentru restabilirea ordinii constituționale.

Raportat la aceste precedente, rezoluția din 6 august 2025 este clar în afara competențelor: declară nulă o hotărâre judecătorească, confirmă în funcție o persoană condamnată penal și deschide un conflict instituțional cu autoritățile centrale. *Din perspectivă constituțională, actul nu are efect juridic, dar nu există căi de atac clare pentru a reconfirma limitele statutului special și pentru a preveni repetarea unor asemenea derapaje.*

Exploatarea propagandistică în presa rusă:

În 48 de ore după sentință și rezoluția de la Comrat, media rusă a împachetat cazul într-o narațiune unitară, pe două axe: „persecuție politică” și „încălcarea statutului Găgăuziei”.

Interfax (6 august 2025) fixează cadrul: „Parlamentul Găgăuziei a refuzat să recunoască sentința împotriva Evgheniei Guțul”. Se subliniază „unanimitatea” rezoluției și faptul că „Guțul rămâne bașcan legitim al autonomiei”. Rezoluția este prezentată drept răspuns la un „atac direct” asupra statutului juridic special, iar responsabilitatea pentru escaladare este plasată la Chișinău.

Vedomosti (7 august 2025) amplifică registrul valoric: „Respingem categoric și nu recunoaștem sentința...”, „atac direct asupra poporului găgăuz”, plus solicitarea ca președintele RM să „respecte voința poporului Găgăuziei”. Textul notează publicarea documentului pe site-ul legislativului din Comrat și menționează intenția de apel.

WorldInform (7 august 2025) trece la mobilizare: „Găgăuzia iese la acțiuni de protest în masă...”, citând rezoluția care cere „organizarea și desfășurarea de acțiuni pașnice în masă în sprijinul bașcanului Evghenia Guțul și al drepturilor legale ale autonomiei”, cu mențiunea unui „stat major regional” pentru coordonare și trimitere la calendarul electoral („alegeri parlamentare la 28 septembrie”).

Tsargrad (8 august 2025) personalizează atacul, inserând citatul atribuit purtătoarei de cuvânt a MAE rus: „Sandu este un nou Saakașvili, doar că mai rău”. Materialul leagă rezoluția APG de o narațiune mai largă despre „practici autoritare” la Chișinău și invocă, drept „dovezi” ale „represiunii”, închiderea a „peste 13 posturi TV” și blocarea a „peste 50 de canale Telegram”.

Tiparul e clar: întâi relatare „neutră” (Interfax), apoi verdict moral („atac asupra poporului găgăuz”, Vedomosti), urmat de chemarea la stradă (WorldInform) și, în final, încadrări geopolitice anti Chișinău (Tsargrad). Mesajul comun mută cazul din penal în identitar. *Rezoluția APG devine ancoră internă pentru mobilizare și instrument extern de propagare*, încadrând Moldova în narațiunea „regim opresiv înainte de alegeri”.

Cum va exploata Șor rezoluția APG

Pentru Ilan Șor, rezoluția Adunării Populare a Găgăuziei este mai mult decât un gest simbolic. Este un instrument electoral calibrat pentru efect maxim în campania parlamentară. Prin această mișcare, Șor transformă principalul handicap, condamnarea penală a Evgheniei Guțul, în avantaj politic. Dosarul de „finanțare ilegală” devine „persecuție politică” și „atac al Chișinăului asupra Găgăuziei”.

Strategia va fi pendulară și multicanal. În autonomie, mesajul-cheie va fi apărarea „voinței poporului găgăuz” împotriva „dictatului” autorităților centrale. Media locală și canalele online afiliate îl vor amplifica. Vor urma mitinguri în piața centrală din Comrat, caravane electorale, materiale tipărite care citează „abuzurile” sistemului național de justiție.

La nivel național, Șor va folosi rezoluția pentru a polariza electoratul rusofon și eurosceptic. O va prezenta ca dovadă că guvernul „nu respectă drepturile minorităților”. Prin canale media online și clasice și prin rețele de influență pe Telegram, mesajul va fi sincronizat cu retorica Kremlinului, vizibilă în presa rusă.

Tactic, momentele procesuale, depunerea apelului și audierile, vor deveni ocazii pentru proteste de masă, cu participare organizată și finanțată. Vârful va fi în ultimele săptămâni înainte de alegerile din 28 septembrie, când mobilizarea atinge punctul maxim. Scopul este presiune stradală și impunerea agendei „autonomie vs centru”, în locul unei dezbateri despre programe și politici publice.

Astfel, rezoluția APG devine pivotul unei campanii de delegitimare a justiției, cu miză directă asupra rezultatelor electorale din septembrie 2025.

Precedente relevante

2014: Referendum neconstituțional

La 2 februarie 2014, în autonomie s-a desfășurat un referendum consultativ pe teme de politică externă, opțiunea între Uniunea Vamală, Uniunea Economică Eurasiatică și UE, și pe tema „dreptului la autodeterminare” în ipoteza pierderii statalității Republicii Moldova. Adunarea Populară a Găgăuziei a susținut consultarea, iar autoritățile electorale locale au organizat scrutinul. Chișinăul a calificat consultarea drept neconstituțională, politica externă fiind competență exclusiv națională, iar rezultatele nu au fost recunoscute la nivel național. Semnificația pentru prezent: APG creează, prin acte politice, aparența unei competențe în domenii rezervate centrului. *Aceeași logică este folosită și în 2025.*

2022: Declarații de susținere pentru Igor Dodon

Pe 24 mai 2022, când procurorii l-au reținut pe Igor Dodon în dosar de corupție și finanțare ilegală, o parte din liderii Găgăuziei au ieșit public: sprijin pentru Dodon, acuzații de „dosar politic”, trimiteri la „răfuială”. Juridic, nu s-a schimbat nimic. Politic a contat. S-a cimentat reflexul prin care o anchetă anticorupție devine steag de identitate regională. Mesajul a circulat prin televiziuni și Telegram, a mobilizat electoratul local și a normalizat ideea că justiția de la Chișinău lovește „autonomia”. Efect juridic: nul. Efect politic: vizibil.

2023: Bașcana și infrastructura media/organizatorică

După victoriile electorale ale candidaților sprijiniți de rețeaua Șor, în Găgăuzia au apărut infrastructură de comunicare, presă locală și canale online, și acte politice care revendicau competențe extinse. Tensiunile privind Procuratura UTA Găgăuzia și rolul APG în numiri au culminat în 2024 cu controlul de constituționalitate. Curtea Constituțională a reafirmat caracterul administrativ al autonomiei și limitele sale.

2025: Depășirea precedentelor

Rezoluția comună APG și a Comitetului Executiv din august 2025 merge mai departe decât precedentele. Nu doar reîncadrează un dosar penal în cheie „autonomie vs centru”, ci pretinde efecte față de o hotărâre judecătorească. Este un pas calitativ față de 2014, unde s-a vizat politica externă, formal consultativ, și față de 2022, unde s-au emis declarații politice fără pretenție de efect juridic. Noutatea este legătura cu o campanie electorală națională și integrarea rapidă într-o strategie mediatică externă. *Disputa regională devine subiect național cu vector geopolitic.*

Riscul de contagiune instituțională

Fără clarificare legislativă a limitelor competențelor, modelul APG poate fi copiat rapid de alte autorități locale. Mecanismul e simplu. Un litigiu sau o hotărâre judecătorească neconvenabilă este reîncadrată ca „problemă identitară” sau „apărarea voinței comunității”. Se adoptă rezoluții politico-declarative care „nu recunosc” efectele juridice. Urmează refuzuri de cooperare administrativă, neexecutarea mandatelor, amânarea predării de documente sau a accesului pentru instituțiile centrale, „referendumuri consultative” pe teme rezervate nivelului național sau încercări de a institui „proceduri locale” paralele, comisii de „verificare” a hotărârilor instanțelor și moratorii locale. Practic, se erodează autoritatea judecătorească și caracterul unitar al jurisdicției.

Costurile nu sunt doar juridice. Apar riscuri de căutare a unei instanțe „prietenoase”, forum shopping, de captură administrativă în poliția locală și în servicii publice și de șantaj bugetar, condiționarea cooperării de transferuri fiscale. Mesajul se exportă mediatic în regiuni cu vulnerabilități similare. Pot apărea insule de impunitate și o aplicare selectivă a legii. La nivel macro, se degradează credibilitatea instituțiilor, investitorii și partenerii externi devin reticenți, iar condiționalitățile de finanțare pot fi afectate.

Prevenția cere reguli clare și instrumente efective. Legea trebuie să definească expres actele interzise autonomiilor, de exemplu „nerecunoașterea” hotărârilor judecătorești. Sunt necesare sancțiuni gradate pentru depășirea de competență: suspendarea executării actului, nulitate,

răspundere pentru inițiatori. Trebuie proceduri rapide de control al legalității și acces accelerat la Curtea Constituțională. Mai este nevoie de transparență bugetară și rapoarte publice periodice, care reduc spațiul pentru manipulare.

În loc de concluzii

În logica campaniei, rezoluția APG nu schimbă verdictul, ci terenul de joc. Cazul penal devine pretext pentru o confruntare „autonomie vs centru”, utilă rețelei Șor în Găgăuzia și în zonele rusofone. Pe termen scurt, dinamica va fi pendulară. Fiecare moment procesual, de la depunerea apelului la termenele intermediare, poate deveni punct de aprindere, urmat de pauze tactice care mențin tensiunea până în ultimele săptămâni. În autonomie se consolidează blocul pro Șor, iar segmentul pro european se demobilizează. La nivel național, polarizarea crește și tema intră în registrul geopolitic, cu ecouri în presa rusă.

Răspunsul pe termen scurt: dosarul trebuie să fie prezentat prin prisma evoluției sale în instanțe, iar comunicarea este tehnică și previzibilă. Publicul are nevoie de informații simple și verificabile: ce permite statutul special și ce nu, care sunt căile de atac și termenele. Ordinea publică se gestionează proporțional și transparent, cu reguli anunțate din timp, perimetre clare și interlocutori desemnați. *Contranarațiunea trebuie să fie rece și factuală*: cât TVA și accize intră în bugetul autonomiei, ce transferuri primește, cum funcționează controlul de legalitate. Cifrele calmează acolo unde sloganul aprinde.

Pe termen lung, cadrul normativ trebuie întărit. Legea trebuie să spună explicit ce nu poate face o autoritate autonomă, inclusiv neregnoașterea hotărârilor judecătorești. Procedurile de control al legalității trebuie să fie rapide, cu acces accelerat la Curtea Constituțională. Depășirea competenței trebuie să atragă sancțiuni gradate, de la nulitate la răspundere pentru inițiatori. Aceste reguli trebuie dublate de un mecanism stabil de cooperare centru autonomie, de transparență fiscală periodică și de programe de reziliență informațională în regiune. *Altfel, disputa punctuală din 2025 poate deveni regulă*, cu costuri tot mai mari pentru statul de drept și pentru stabilitatea democrației în Republica Moldova.